

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista (VM140:06/2013)

Lausunnonantajan saate

Lausunnonantajia: 1

Voit kirjoittaa lausunnon tähän. Lausuntopalautteen arvioinnin ja asian mahdollisen jatkovalmistelun helpottamiseksi lausunnossa pyydetään noudattamaan hallituksen esityksen otsikointia ja jäsentelyä. Lisäksi pyydetään mahdollisuuksien mukaan arvioimaan kaavailtujen lainmuutosten vaikutuksia.

Vantaan kaupunki / Tietohallinto,
Vantaan kaupunki / Tietohallinto

8.1.2016

VANTAAN KAUPUNGIN/Tietohallinnon LAUSUNTO koskien ehdotusta säädettäväksi laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista ja valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Julkisen hallinnon sähköisen asiointin tukipalveluiden kehittämisen tulee lähteä kokonaisvaltaisesta näkemyksestä, joka edellyttää yhteisen ohjausmallin luomista, johon sekä kuntien että valtion organisaatioiden lisäksi voidaan ottaa yksityisiä yrityksiä. Tukipalveluiden kehittämisen tulee perustua paitsi joustavaan kokeilukulttuuriin, myös arkkitehtuurin- ja sen menetelmien hyödyntämiseen. Erityisen tärkeää on läpinäkyvä, osallistava toimintatapa.

Vantaan kaupunki pitää kannatettavana asiana, että julkisen hallinnon sähköisen asiointin tukipalveluiden kehittäminen ja tuotanto organisoidaan siten, että vastuut ja velvoitteet ovat selkeät eikä päällekkäisyyksiä ole.

Yleisperustelut

1 Johdanto

Kohta " Kehittämisessä priorisoidaan palvelut, joissa tuottavuushyöty on suurin.":

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että tukipalvelukehittämisen priorisointi perustuu luotettaviin kustannus- ja hyötyanalyysiin (kannattavuuslaskelmiin), joiden tulee perustua yhteisesti sovittuihin malleihin. Laskelmia tulee hyödyntää tavoiteltujen hyötyjen toteuman seurannassa.

2 Nykytila

Jakso 2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tiedollisesta ja menettelyllisestä suostumuksesta: tieto menettelyllisestä suostumuksesta voidaan sisällyttää palvelupolun kautta kansalaiselle tulevaan informaatioon. Koska tieto menettelyllisen suostumuksen olemassaolosta ja seurauksista voidaan sisällyttää sähköiseen palveluun ja koska samaan yhteyteen voidaan antaa mahdollisuus nimenomaan evätä suostumus, olisi mahdollista laajentaa menettelyllisen suostumuksen käyttöä. Tiedollisen suostumuksen antaminen tulee olla

joustavaa ja toimia kansalaisen kannalta mielekkäällä tavalla.

Rooleista ja valtuuksista: kansalaisen ja yrityksen rooli suhteessa viranomaisen kanssa asiointiin on yksi näkökulma. Viranomaisen rooli ja valtuutus tämän hakiessa tietoa toiselta viranomaiselta on myös syytä ottaa tarkasteluun, koska tavoitellaan niin sanottua yhden asiointikerran periaatetta, jolloin tiedonsiirto viranomaiselta toiselle operatiivisessa toiminnassa lisääntyy huomattavasti.

Jakso 2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Kohdat " Euroopan komissio julkaisi 6.5.2015 strategian digitaalisista sisämarkkinoista (A Digital Single Market Strategy for Europe COM(2015) 192)." ja " Kolmannen pilarin toimenpiteitä ovat lisäksi standardien ja yhteentoimivuuden prioriteettien määrittely digitaalisten sisämarkkinoiden kannalta kriittisillä aloilla (kuten sähköiset terveystalvet, liikennesuunnittelu tai älykäs mittaus energia-alalla).":

Yhteentoimivien ja avointen järjestelmien ja palveluiden taustalla on paitsi tekninen, myös toiminnallinen ja semanttinen yhteentoimivuus, joita kaikkia tukee poliittinen päätöksenteko ja lainsäädäntö. Vantaan kaupunki pitää oleellisena, että järjestelmien väliseen tiedonsiirtoon perustuvien palveluiden kehittäminen pohjautuu yhteentoimivuuden eri osa-alueiden ja lainsäädännön lisäksi kansainvälisiin standardeihin ja teknisiin eritelmiin, joiden parempi hyödyntäminen lyhentää palveluiden kehittämisen läpimenoaikoja, kun esimerkiksi tietosisältöihin, koodistoihin, prosesseihin, tietoturvaan tai teknologiaan liittyviä määrittelyjä ei tarvitse tehdä alusta asti, vaan voidaan nojautua asiantuntijoiden valmiiseen työhön. Lisäksi ne mahdollistavat kansainvälisen tietojenvaihtoa, helpottavat laajemman tietojärjestelmätarjonnan (tai niiden osien/komponenttien) käyttöä ja yksinkertaistavat kehittämiseen liittyvää kommunikointia. Sähköisten asiointipalveluiden jatkuva eteenpäin vieminen edellyttää, että edellä mainitut osaamisalueet on jatkuvasti resursoitu riittävästi (vrt. luvussa 4.1: " Yksikön palvelujen tuottaminen vaatii teknisen osaamisen lisäksi lainsäädännöllistä sekä markkinointiin ja laatutoimintaan liittyvää osaamista.").

Jakso 2.3 Nykytilan arviointi

Kohta: " Asiakslähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittäminen, viranomaisten yhteistyön lisääntyminen ja tiedonhallinnan tehostamistarpeet edellyttävät myös lainsäädännön kehittämistä." Vantaan kaupunki kannattaa tätä ajatusta erityisesti tiedonhallinnan kokonaisvaltaisen lainsäädännön osalta, koska sähköisen asioinnin ja tiedonhallinnan (sisältäen myös asianhallinnan) yhteys on oleellinen viranomaistoiminnan kannalta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Jakso 3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Vantaan kaupunki ehdottaa asian selkiyttämisen vuoksi, että jaksossa huomioidaan valtion ja yksityisen toiminnan ohella kunnat ja kuntayhtymät (vrt. jakson 4.3 kuntiin liittyvä teksti).

4 Esityksen vaikutukset

Jakso 4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vantaan kaupunki pitää hyvänä avointen rajapintojen, avoimen lähdekoodin ja kehittäjäyhteisötoiminnan käyttämistä palveluiden suunnittelussa ja tuottamisessa. Kehittämistä pitää tukea arkkitehtuurityöllä, josta saadaan suuntaviivat tarkemman tason suunnittelulle ja tuottamiselle. Arkkitehtuurityö tukee tavoitetta välttää liian suppealle joukolle tuotettuja asiointipalveluita ja lisää kehittämistoiminnan hallittavuutta. Kehittämisen tulee samalla olla laadukasta, johon liittyy erityisesti tietoturva- ja käyttäjänäkökulmien huomiointi. Edellä mainitut osa-alueet pitää organisoida osallistaen sekä julkista hallintoa, yrityksiä että kansalaisia. (Vertaa mm. lakiluonnoksen 5 luku 19 §.)

Palvelunäkymiin tuotettavista elämäntilannekohtaisista poikkihallinnollisista palveluoppaista:

Vantaan kaupungin sähköisten asiointipalveluiden kehittämisessä on huomattu, että erillisten palveluoppaiden tarve vähenee, jos elämäntilanteisiin liittyvät palvelut on jaoteltu käyttäjälle mielekkäällä tavalla ja niihin liittyvät palvelupolut sisältävät riittävästi informaatiota asiointin etenemiseen. Asiointipalvelun sisältämän kuvaamisen tarvetta vähentää myös hyvin suunnitellut virkailijan ratkaisut, jolloin palvelun tuottajan on helppo tukea asiakasta ilman erillistä palveluopasta. Sekä asiakkaan että virkailijan tasokkaat sähköiset palvelut edellyttävät toiminnan hyvää tuntemusta ja toiminnan kehittämistä palvelumuotoilun avulla.

Jakso 4.3 Taloudelliset hyödyt ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kohta " Liityntäkatalogi tarjoaa tiedon tarjolla olevista tiedoista ja niiden hyödyntämiseen tarvittavista rajapinnoista ja muista teknisistä ominaisuuksista, mikä osaltaan mahdollistaa palvelujen tehokkaampaa hyödyntämistä ja kehittämistä. Palveluväylän myötä tarvittavien integraatioiden määrä vähenee, mikä säästää kustannuksia. Lisäksi tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot voidaan nykyistä helpommin varmistaa suoraan ydintietolähteestä, mikä parantaa tietojen luotettavuutta. " :

Integraatioiden määrä ei todennäköisesti vähene, vaan kasvaa palveluväylän ja liityntäkatalogin myötä. Sen sijaan point-to-point-tyyppisesti rakennettavien integraatioiden määrä vähenee, kun rajapinta on jo kertaalleen toteutettu tiettyyn pisteeseen asti palvelukatalogin tarjontaan. Palveluväylä ja katalogi todennäköisesti myös lisäävät (perus)tietovarantoihin tehtävien integraatioiden houkuttelevuutta, jolloin myös manuaalisen työn määrä vähenee ja käytettävien tietojen laatu lähtökohtaisesti paranee.

Vantaan kaupunki pitää palvelutietovarantoa hyvänä asiana kansalaisen kannalta, mutta tietosisältöä jossain määrin ongelmallisena kuntien kannalta: eri kunnissa sama palvelu voi olla eri nimistä ja palvelut voivat olla eri tavoin ryhmiteltyjä eli ne eivät ole semanttisesti yhteentoimivia. Koska kuntien palveluita on runsaasti ja ne ovat tavallisimpia kansalaisten käyttämiä julkisen hallinnon palveluita, tulee harmonisointiin tehty työ huomioida kansallisen palvelutietovarannon kehittämisessä. Pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) on pitkään tehty yhteistyötä kuntien palvelutietojen yhtenäistämiseksi ja niiden esittämiseksi karttapalvelussa (<http://www.hel.fi/palvelukartta/?city=235&lang=fi>), josta merkittävä osa kansalaisia voi etsiä tietoa usein käytetyistä palveluista. Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että tehty investointi voidaan JHS 183 suosituksen ohella hyödyntää kansallisessa palvelutietovarannossa erityisesti tietosisällön ja perustietorakenteiden osalta.

Vantaan kaupunki esittää, että julkisen hallinnon organisaatiot toimittavat palvelutietoa vain yhteen tietokantaan palvelutietovarantoon, jonka hyödyntäminen on pakollista eli palvelutietoa ei enää toimiteta suoraan viranomaiselta toiselle (ns. yhden kerran-periaate). Periaatteella voi olla merkitystä palvelutietovarannon tietosisältöön. Palvelutietoa pitää pystyä toimittamaan internet-käyttöliittymän lisäksi sanomapohjaisesti, jolloin sen ajantasaisena pitämien on huomattavasti helpompaa ja inhimillisten virheiden riski vähenee.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista

3 luku Henkilötietojen ja muiden tietojen käsittely palvelutuotannossa

9 § " Asiakirja on annettu todisteellisesti tiedoksi asianosaiselle, kun hän on kuitannut sen vastaanotetuksi. Jos asiakirjaa ei ole noudettu asiointitililtä sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:n 3 momentin mukaisesti seitsemän päivän kuluessa, asiointitili ilmoittaa tästä viranomaiselle, jonka tulee toimittaa asiakirja tiedoksi muulla tavoin todisteellisesti. "

Vantaan kaupunki ehdottaa, että uuden palvelun käyttökokemusten perusteella tehdään uudelleenarviointi mainitun pykälän ajantasaisuudesta. Postitse lähetettävä tiedoksianto pitää voida toimittaa myös käyttäjäorganisaation omasta tietojärjestelmästä.

4 luku Palveluja ja niiden käyttöä koskevat vaatimukset

15 §:n tietojärjestelmien tietoturvallisuuden ohjeistaminen, tarkastaminen ja seuranta jatkuvana työnä on huomioitava henkilöstöresursseissa (ks. yleisten perustelujen luvun 2 Nykytila jakson 4.4).

LAKILUONNOS

2 luku 5 § Tukipalvelujen käyttö

Kuntien pakottaminen käyttämään mainittuja tukipalveluita lakisääteisiä tehtäviä hoitaessaan voi olla ristiriidassa kunnallisen itsemääräämisoikeuden kanssa, vaikkakin pykälän teksti sisältää melko väljän tulkintamahdollisuuden muiden vastaavien palveluiden käytölle. Tulisiko tätä kohtaa tarkentaa niin, että mikäli hyödyntää kansallisia palveluja, olisi suotavaa käyttää niiden yhteydessä näihin liittyviä tukipalveluja.

4 luku 14 § Tukipalvelujen laatu- ja tietoturvaluusvaatimukset

Valtion tietohallinnon kokonaisarkkitehtuurin lisäksi on noudatettava julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuria (sisältäen siis myös kuntasektorin kokonaisarkkitehtuurin). Tällä on merkitystä esimerkiksi silloin, kun kuntien asianhallinta integroidaan palveluväylän kautta valtion tuottamiin palveluihin (muun muassa Otakantaa.fi , Lausuntopalvelu.fi), koska kunnilla on oma asianhallinnan viitearkkitehtuurimääritys (jonka lopullinen hyväksyntäkäsittely on 13.1.2016).

[Mene edelliselle sivulle](#)